

Nytt om gammelt

Nr. 12 - Februar 1998

FÅBERG HISTORIELAG – LILLEHAMMER

Støtt opp om historielaget!

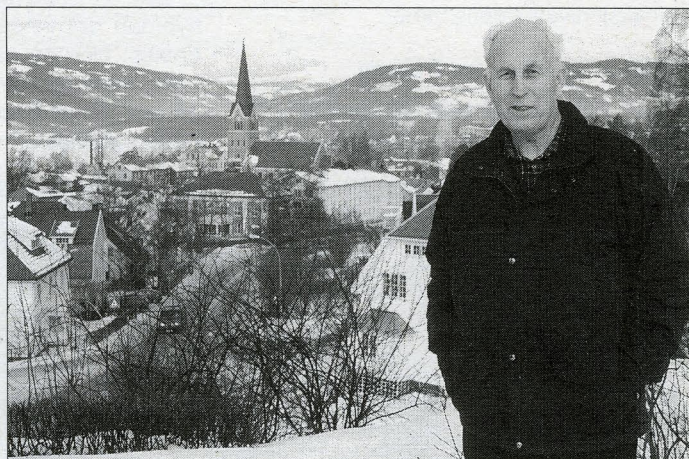
Fåberg Historielag har omfattende oppgaver i tiden fremover. Det viktigste i lagets arbeid i senere år har vært de 15 årbøkene, dialektboka fra Fåberg og de to vandrebøkene. Nå er laget i gang med nye oppgaver. Derfor: Støtt arbeidet i Fåberg Historielag!

Historielaget fullfører husmannsprosjektet

Historielaget tar sikte på å fullføre husmannsprosjektet så fort som råd. Arbeidet har måttet vike for andre oppgaver en tid, men historielagsformann Ole H. Rønningen sier at systematisering av stoffet om de rundt 1.000 brukene i bygda nå blir prioritert. Blant annet gjenstår systematisk arkivering av bildematerialet.

Et stort arbeid er lagt ned med å fotografere og registrere både nedlagte og nåværende gardar og bruk. Det er ennå ikke klart om prosjektet ender i bok, men Rønningen antyder at det her kan ligge atskillig årbokstoff.

Innsamlingsarbeidet for noen år siden ble gjort av Jarle Bergsjordet, Sverre Besserud, Richard Fauskrud, Titti Fryjordet, Tore Haugen, Arne Lindstad og Ole H. Rønningen. Brukene er

fotografert i farger og svart/hvit og opplysninger om hvert av dem skal føres opp på skjemaer. Alle grendene i kommunen er med i registeret, der grendemennene har tatt for seg hvert område.

Den videre bearbeidelsen av materialet må skje sammen med Maihaugen og Opplandsarkivet, sier Rønningen. Bildene er kopier, og alle opplysningene samles nå på standardiserte skjemaer.

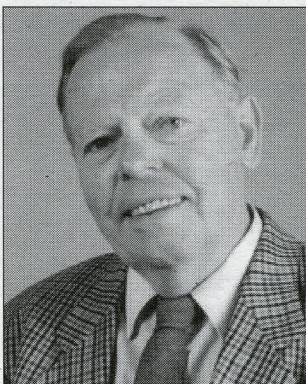
Forts. side 2

Velkommen til årsmøte

på Bjørns Kro, Vingnes onsdag 11. mars kl 19.00

- 1 Årsmelding.
- 2 Regnskap.
- 3 Valg.
- 4 Fastsetting av kontingent.
- 5 Innkomne saker.
- 6 Eventuelt.

Saker som ønskes tatt opp på årsmøtet, må sendes styret før 5. mars.

Ole Rønning
Johannessen kåserer om
Kunstnere
i dalen og byen

Kaffeservering

Fortsettelse fra side 1:

Ikke avgjort om det blir årbok i 1998

Det er ennå ikke klart om det blir årbok i 1998. Historielaget har forpliktet seg til ikke å komme med årbok de tre årene kommunehistorien blir gitt ut. Høsten 1997 ble det ingen kommunehistorie. Historielaget valgte da å gi ut et register over lagets 15 årbøker.

– Arbeidet med ny bok er i gang, men vi bestemmer ikke om det blir utgivelse i 1998 før vi vet endelig hva det blir til med kommunehistorien.

I bokkomiteen sitter Anita Smestad, Helge Rønning, Jan Vidar Lie Pedersen og Kristian Hosar. Formannen deltar i redaksjonskomiteens møter.

Slåtter og viser fra Fåberg

Også Fåberg har rike folkemusikktradisjoner. Historielaget er i gang med å

Fra Storlondammen i Fåberg Vestfjell i 1983. Historielagets forrige tur omhandlet skogdrift og fløtningselva Vismunda.

samle inn gamle slåtter, viser, noter og instrumenter. Arbeidet ledes av Harald Bræin og Kirsti Krekling fra historielagets styre.

Det er ennå ikke tatt standpunkt til hvordan det innsamlede materialet skal brukes. Noe av det kan være egnet for trykk, men lagsformann Ole H. Rønningen understreker at det viktigste er å få sikret materialet før enda mer går tapt.

– Det har nok vært mer levende musikktradisjon enn vi egentlig har visst, sier Rønningen. – I de siste generasjonene har kanskje folkemusikkarbeidet ligget nede i denne delen av dalen. Men eldre folk var opptatt av folkemusikken i bygda. Jeg husker far min var svært interessert i folkemusikk. Da vi fikk radio hjemme i Rudsbygd i 1946, var det folkemusikkhalvtimen han hørte på.

Han var født i 1874 og han fortalte om sang og spill i bygda da han var ungdom i tiden før og rundt århundreskiftet.

Blant de gamle aktive felespillerne var Kristian Iversen Torgersrudengen, som spilte til moro og dans i Rudsbygd. Kristian var født i Ringeby i 1875.

Studietur om Europas historie

Kunnskap om historien skal gi lærdom til oss og vår egen tid. Europas historie skal gi perspektiver på vår egen og lokale historie.

Dette var noe av mottoet for studieturen redaksjonskomiteen i Fåberg Historielag i mai hadde til Tsjekkia og det tidligere Øst-Tyskland. Også flere styremedlemmer var med på turen, som gikk med buss gjennom noen av Europas mest begivenhetsrike områder.

Dette bildet er fra Jorekstad i 1995 etter 50 års feiringen av frigjøringen. Historielaget har bidratt i mange år i samarbeid om en kulturkveld.

I 1997 hadde vi utstilling av tømring og redskaper til det.

Byvandring, nikkilverk og Vestfjellet på turprogrammet

Også i år planlegger Fåberg Historielag flere turer i nærområdet.

Den tradisjonelle mai-turen er tenkt til FRILUFTSAMLINGEN PÅ NORSK VEGMUSEUM

Laget har tidligere hatt spesialomvisning for medlemmene i utstillingen i hovedbygningen.

Søndag 14. juni blir det tur til NIKKELVERKET I ESPEDALEN

Foruten å se på det som fortsatt er igjen fra denne særmerkte industrivirk-

somheten, blir det på turen orienteringer om transporten fra nikkilverket til Vingnes og Kopperberget i Lillehammer.

Anne Sølvi Byrløkken står for opplegget sammen med Ola A. Lien fra historielagets styre.

Høstturen 13. september går til FÅBERG VESTFJELL

Detaljene i programmet er ennå ikke klare, men lagsformann Ole H. Rønningen sier at turen vil gå langs Svartdalsvegen til Gaustumsetra. Arve Bak-

ke fra historielagets styre står for opplegget sammen med Fåberg Vestside Jakt- og fiskeforening.

I dette området har det vært stor aktivitet i gammel tid, tradisjonell seterdrift, jakt, fiske, fløyting og skogsdrift.

Også i år blir det BYVANDRING I LILLEHAMMER

Turen vil gå fra Hammer gård ved kirken langs Lillehammers tidligste bebyggelse oppover til Utsiktsbakken. Knut Ramberg blir guide på turen. Datoen er ennå ikke fastlagt.

Nærmere opplysninger om turene blir annonsert. – Dette tilbudet er kun for medlemmer av Fåberg Historielag

Deltagerne besøkte blant annet konsentrasjonsleiren Sachsenhausen nord for Berlin, og fikk på nært hold satt seg inn i grusomhetene som de tyske nasjonalsosialistene sto bak etter makttovertagelsen i 1933.

Endepunktet for turen var Praha, den gamle kulturbyen ved Moldau. Deltagerne fikk en grundig innføring i byens gamlehistorie ved lokal guide, og besøkte også plasser som er kjent fra Prahas dramatiske nyere historie.

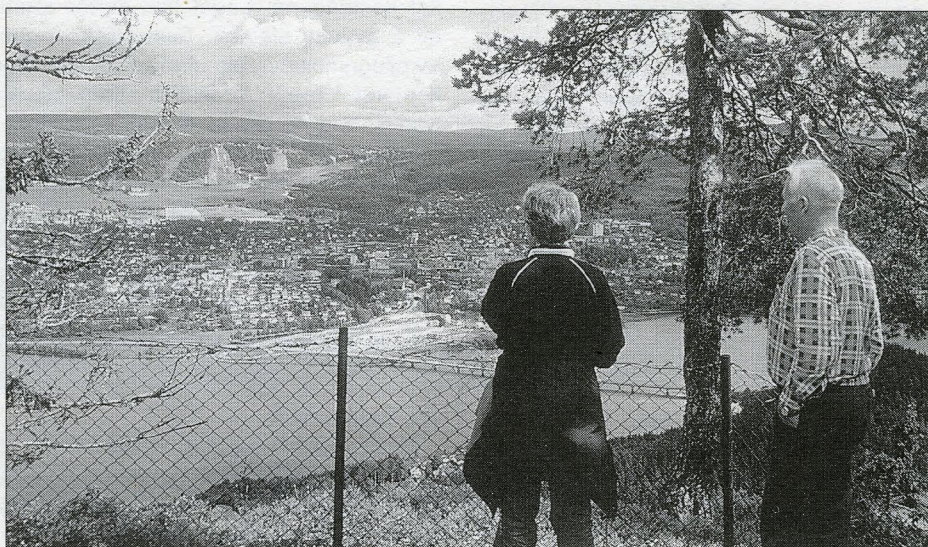
Etter kommunismens fall har store endringer skjedd i Tsjekkia, noe som ikke minst kom fram ved besøket i den gamle badebyen Karlsbad, Karlove Vary. I dag er den storslagne bade- og turistbyen på full fart mot nye høyder, blant annet ved et stort innrykk av nyrike russere som vil besøke stedene der besteforeldrene og oldeforeldrene ferierte i det forrige århundre.

På hjemturen var deltagerne innom Lillehammers vennskapsby i det tidligere Øst-Tyskland, Oberhof i fjellene i Thüringen. På vintersportsmuseet der er det blant annet mange minner om fåbergingen Arne Rustadstuens og øyværingen Ole Stenens triumfer i den gamle vintersportsmetropolen.

Redaksjonskomiteen sto selv for turen og opplegget, men historielaget gav et reisebeløp til redaksjonskomiteen og styrets medlemmer.

Kurs i gotisk skrift

Historielaget ønsker å sette i gang kurs i gotisk skrift. Mange har behov for å kunne

*Fra Korpeberget er det en fantastisk utsikt over byen
Tursti nr. 28 – Traasethaugen - Korpeberget - Ramberg.*

lese og oversette gamle skrifter. I hele kommunen ligger en stor kulturarv gjemt i gamle skrifter, men det er nødvendig å kunne oversette tekstene til moderne norsk.

Det er ennå ikke bestemt når kurset kan komme i gang, forteller lagsformann Ole H. Rønningen.

– Vi er alltid interessert i forslag og ideer fra medklemmene, sier Rønningen.
– Det er gode innspill fra medlemmens som skal drive laget videre fremover. Vi er avhengig av samarbeid mellom medlemmene, styret og redaksjonskomiteen for å få til et aktivt og vellykket historielag.

Kontor på Maihaugen

Fåberg Historielag får nytt kontor på Maihaugen fra 1. april i år. Laget ser fram til å få samlet sitt materiell i nær kontakt med Opplandsarkivet og samlingene på Maihaugen.

Laget har til nå hatt et midlertidig kontor i den såkalte Hellebergvillaen i Langesgate, på nordsiden av Lillehammer videregående skole.

Årsmelding 1997

Fåberg Historielag

Årsmøte for Fåberg Historielag ble holdt i Kulturhuset Banken 26. februar 1997. Årsmelding og regnskap for 1996 ble godkjent. Det ble gjort valg av styre, valgkomite, utsendinger og utvalg og revisor.

Et svært vellykket innslag på møtet var filmer fra 1950-åra i Lillehammer. Kunnskapsrike og gode kommentatorer var Jan Vidar Lie Pedersen og Helge Rønning.

Styret i 1997 har bestått av

- * **Formann:** Ole H. Rønningen (1997 - 1999).
- * **Nestformann og sekretær:** Kirsti Krekling (1996 - 1998).
- * **Kasserer:** Per Andberg (1997 - 1999).
- * **Styremedlemmer:** Inger Elisabeth Fryjordet (1996 - 1998).

- * Lars Gaukstad (1997 - 1999).
- * **Varamedlemmer:** Arve Bakke og Ola Lien (1997 - 1998).
- * **Revisor:** Ivar Rikje.

Varamedlemmene har vært innkalt til styremøtene. Marie Opphus har ført regnskapet.

- * **Valgkomite:** Ola Lien, Åse Ovren, Sverre Besserud.
- * **Representanter til Fåberg Kultursti:** Anita Smestad, Ole H. Rønningen.
- * **Redaksjonskomite i Historielaget:** Anita Smestad, Ola Matti Mathisen, Jan Vidar Lie Pedersen, Kristian Hosar og Helge Rønning. Formannen i laget har møterett.
- * **Medlemmer til redaksjonskomiteen for Lillehammer kommunes historie:** Anita Smestad, Ole H. Rønningen og Ivar Olstad.

- * **Utsending til årsmøtet i Gudbrandsdal Historielag/Dølaringen:** Kirsti Krekling.

Skriftlige produksjoner

I og med at kommunehistorien ble forsinket, ga laget ut et registerbind til årbøkene. Per Eng startet dette arbeidet for flere år tilbake, og redaksjonskomiteen ledet av Ivar Olstad fullførte prosjektet. Dette var et omfattende arbeid og resultatet ble et nyttig oppslagsverk.

«Någga tå huru. Fåbergmålet slik det var» ble utgitt i nytt opplag.

Årbok nr 1, 2 og 5 og «Gate og gutu» var utsolgt og ble gitt ut i nye opplag.

Fåberg Historielag takker Thorsrud a.s. Lokalhistorisk Forlag for all faglig hjelp i forbindelse med bokproduksjoner.

Aktiviteter

17. maifeiringen i Lillehammer og Fåberg fikk et spesielt innslag fra vår utvandringshistorie. Ei russisk jente fra Kolahalvøya med røtter på Jørstadhøgda ble kledd opp med bunad og norsk flagg og var æresgjest under 17. maifeiringen i kommunen.

Laget er i gang med å produsere skilt til Tøftshaugen – en boplass som er eldre enn svartedauden. Historielaget har sammen med fylkeskonservator har gitt faglig hjelp til Rudsbygd Musikkforening for å få reist informasjonstaver ved kulturminnet.

Historielaget har besvart kommunens spørsmål som gjelder Lillehammer lense. Det skal holdes en befaring i lenseområdet i løpet av våren 1998 hvor laget er bedt om å være med.

Sundgarden ble valgt som årets kulturminne i Lillehammer. I forbindelse med kulturminnestafetten var det et omfattende arrangement på Sundgarden 31. august.

Forsvaret på Jørstadmoen ønsker å utvide sitt øvelsesfelt på Rukkjølen. I den forbindelse ble historielaget bedt om å lage kart over Kirkevegen fra Saksumdalen til Fåberg og fra Rudsbygd over Kinna og Rømsåsen.

Pilegrimsleden ble et arrangement der Historielaget var sterkt involvert: Kari Strand var leder for arrangementskomiteen i Lillehammer. Anita Smestad utarbeidet en brosjyre for Lillehammer utgitt av kulturkontoret. Ved Fåberg kirke ble mile-

stein innhogg i berget. Historielaget dekket kostnadene. Laget fikk derfor æren av å avduke steinen. Sluttregistreringen av pilegrimsleden ble utført av landbrukskontoret med prosjektmedarbeiderne Kari Strand og Ole H. Rønningen. Markarbeidet ble utført av mannskap på KAJA-midler, ledet av Arne Edsberg og Ole H. Rønningen.

Arve Bakke hadde ansvaret for høstturen i Fåberg østfjell. Arne Lindstad, Sverre Besserud, Ingvar Olstad og Arne Dahl var kjente menn på turen og fortalte om seterstell, jakt og fiske. Mesnakraft spanderte en velsmakende lunsj i hytta ved Reinsvatnet.

Historielaget var som vanlig invitert til å være med på basar og kulturkveld på Jorekstad. Laget produserte en utstilling om tørring og lafting og tilhørende redskaper utlånt av Toralf Stenseng. Konkurransen om temaet var interessant for publikum, nesten 100 besvarelser ble levert inn. Tre vinnere fikk bokpremier.

I desember arrangerte Historielaget bokkveld i Kulturhuset Banken. Anita Smestad orienterte om årets bøker fra lager. Jan Vidar Lie Pedersen viste lysbilder og fortalte fra sin bok om Marcello Haugen.

Innsamlingsarbeidet av folkemusikk har gitt overraskende resultater. Spelemannslaget planlegger en konsert med lokalt tilfang.

Møter

I året som gikk har laget hatt 8 styre-

Nytt om gammelt

utgis av Fåberg Historielag, Lillehammer.

Ansvarlig for dette nummer er Ole H. Rønningen. Thorsrud a.s har tatt seg av produksjonen.

Adresseendringer til

Ole H. Rønningen, Jørstadmo-
vegen 250, 2600 Lillehammer.

møter og 2 medlemsmøter i tillegg til årsmøtet.

Medlemsmøtet på Vegmuseet 29. april var godt besøkt. Sigurd Ile hadde en interessant omvisning i museet. Kari Strand orienterte om pilegrimsleden. Randi Kolloen og Kolbjørn Johnsen underholdt med sang og musikk.

Medlemstall – økonomi

I 1997 hadde Historielaget 327 medlemmer. Vi har følt behov for å oppdatere vårt medlemsregister, og dette er nå lagt over på data. Som et resultat får alle medlemmer nå medlemskort som må forevises ved bokkjøp og andre medlemsfordeler.

Årets overskudd er et resultat av *meget godt boksalg i 1996.*

Takk til Lillehammer kommune for driftstilskuddet på kr 5.000!

Regnskap for Fåberg Historielag 1997

INNETEKTER

Kontingenter	32.705,00
Boksalg, overført fra Thorsrud	80.000,00
Tilskudd fra Lillehammer kommune	5.000,00
Renteinntekter	7.066,48
Ekstraord. inntekter, avslutning bankkonto	6.738,63
	<u>131.510,11</u>

UTGIFTER

Møter og turer	33.526,50
Annonser / brosjyrer	15.033,69
Telefon og porto	4.230,40
Kontorrekvisita	888,60
Regnskapshonorar	1.000,00
Diverse	5.893,50
Forsikringer	3.251,00
Omkostninger	453,98
Overskudd	<u>67.232,44</u>
	<u>131.510,11</u>

EIENDELER

Bank 2000 24 19115	14.707,31
Bank 2000 61 80273	276.093,98
Aksjer i Teaterselskapet Banken	1.000,00
	<u>291.801,29</u>

GJELD

Skyldig honorar	1.000,00
Egenkapital 1.1.	223.568,85
Overskudd	67.232,44
Egenkapital 31.12.97	<u>290.801,29</u>
	<u>291.801,29</u>

REDAKSJONSKOMITEEN

Pr. 31.12.97 hadde Thorsrud kr. 21.482,- til gode av Historielaget.

Lillehammer, 31. desember 1997
17. februar 1998

FÅBERG HISTORIELAG

Ole H. Rønningen
Formann

Kirsti Krekling
Nestformann/sekretær

Per Andberg
Kasserer

Inger Elisabeth Fryjordet
Styremedlem

Lars Gaukstad
Styremedlem